

УДК 76.012:659.127

ОСОБЛИВОСТІ ПІДБОРУ КОЛЬОРОВОЇ ГАМИ ОСВІТЛЕННЯ ПРИ СТВОРЕННІ ДИТЯЧИХ ОСВІТЛЮВАЛЬНИХ ДИЗАЙН-ПРОДУКТІВ

ОМЕЛЬЧЕНКО Ганна, МІЩЕНКО Ельвіра

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна
annomelchenko@gmail.com, elvira.ice22@gmail.com

У даній статті розглядається питання підбору психокоректного кольору світла, яке створюється освітлювальними побутовими приладами. Зокрема, зосереджено увагу на важливості створення безпечного та комфортного середовища, яке сприяє підвищенню якості життя та здоров'я дітей. Проаналізовано наукові праці за темою роботи та визначено психофізіологічний вплив кольорів на організм дитини, а також основні фізіологічні та психологічні потреби дитини у різних фазах її розвитку. Представлено рекомендації, які дозволять створити освітлювальні дизайн-продукти відповідно до індивідуальних потреб дитини, враховуючи її вік та вид активності, що є результатом проведеної наукової роботи.

Ключові слова: дизайн світильників, колірне рішення, нічні світильники, психологія кольору, інтер'єр, кольорові тенденції.

ВСТУП

У сучасному світі, де прагнення створити ідеальне житло стає все більш актуальним, особливого значення набуває простір, в якому ростуть і навчаються діти. Усвідомлення того, що якісне освітлення є ключовим фактором у створенні безпечного та комфортного середовища для дитини, робить споживачів більш вимогливими при виборі побутових дизайн-продуктів. Відомо, що якість світла та його колір мають значний вплив на психофізіологічний стан людини [1]. Тому науково обґрунтований підхід до вибору колірної гамми освітлювальних дизайн-продуктів для дітей є актуальним питанням в сучасних умовах життєдіяльності людини.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою даної роботи є розробка алгоритму для підбору психокоректної колірної гамми освітлювальних дизайн-продуктів для дітей.

Для досягнення поставленої мети було вирішено наступні завдання:

- проаналізовано результати існуючих досліджень щодо впливу кольорів та якості світла на психофізіологічний стан дитини;
- визначено характерні фізіологічні та психологічні потреби дітей різного віку;
- розроблено алгоритм підбору колірної гамми освітлювальних дизайн-продуктів для дітей відповідно до їх призначення.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Під час реалізації першого завдання було проаналізовано наукові праці А. Білоцерковський, В. Кулешов, А. Прохоров, А. Харитонов, М. Бейтс, К. Витцель, М. Мутсукі, П. Роудс, Х. Дж. Фоли, А. Франклин, О.Зубко та інших вчених, які присвячено проблемі вивчення впливу кольору на людину [2 - 4].

В результаті проведеного аналізу було встановлено, що:

- певні світлі кольори сприяють поліпшенню когнітивних функцій, в той час як інші можуть бути корисні для розслаблення і відновлення сил;
- нестача сонячних променів, тобто природного кольору, призводить до гальмування нейропсихологічних процесів, що виявляється у зниженні пристосовуваності людини до навколишнього середовища;
- під час занять фізкультурою використання кольорового освітлення може сприяти регуляції фізіологічного стану дитини: блакитні лампи допомагають заспокоїти частоту дихання та серцебиття, лампи жовтого або червоного кольору стимулюють фізичну та моторну активність;
- червоний колір світла підвищує кількість адреналіну в крові, активізує гормональну систему людини, підвищує працездатність, силу та відчуття самовпевненості;
- синій колір відомий своєю здатністю заспокоювати нерви та релаксувати психіку. Він може сприяти зниженню агресивності та тривоги, а також забезпечувати відчуття гармонії та впевненості. Синій колір також знижує кров'яний тиск та пульс, що робить його ідеальним для створення атмосфери спокою та релаксації;
- зелений колір заспокійливо діє на нервову систему, знімає головний біль, стомлення, роздратування, знижує високий тиск, надає відчуття бадьорості;
- жовтий колір відіграє важливу роль у стимулюванні мозку та нервової системи. Цей колір викликає почуття радості, тепла і оптимізму, допомагає зменшити переживання пов'язані з романтичними почуттями, подолати млявість і тривогу, поліпшити увагу і моторику;
- фіолетовий колір знімає стрес, зменшує дискомфорт в очах, допомагає подолати творчі блоки, заспокоює перезбуджені нерви та поліпшує роботу серця, судин та легенів, підвищує витривалість організму;
- помаранчевий колір підвищує мотивацію до дії, усуває страх, що переслідує нас, і робить нас психічно сильнішими. Цей колір використовується для лікування емоційних розладів і депресії [5].

На наступному етапі роботи було проведено дослідження з метою визначення характерних фізіологічних та психологічних потреби дітей різного віку. Відомо, що за теорією Е. Еріксона життєвий цикл людини складається з восьми фаз, але для аналізу потреб дітей було розглянуто перші чотири.

В результаті проведеної роботи було встановлено, що:

- для фази немовляти (до 1 року) характерною є потреба в постійному піклуванні, яке забезпечує, як правило, мама. Це вік адаптації до навколишнього середовища - дитина багато часу спить, починає бачити, слухати, сидіти; різкі звуки, незнайома обстановка визивають недовіру та страх перед зовнішнім середовищем;

- для фази дошкільнят (1-3 роки) характерною є потреба в пізнанні (усіма органами чуття) навколишнього середовища. Це період підвищеної цікавості, активного руху, небезпечних пригод, перших кроків до самостійності та впевненості у власних силах;

- для фази молодші школярі (3-6 років) характерною є потреба в самопізнанні та знаходженні власного місця в соціальних структурах. Це період активних ігор та взаємодія з однолітками;

- для фази підлітків (6-12 років) характерною є потреба у випробуванні усіх своїх компетентностей та психофізіологічній ідентичності.

На основі вищевказаних висновків можна визначити, що для немовлят використання спокійних кольорів може допомогти заспокоїти їх і покращити якість їхнього сну. З іншого боку, для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку яскраві, стимулюючі кольори можуть сприяти позитивному навчанню та соціальним навичкам. При виборі колірної гами для освітлювальних приладів також важливо враховувати індивідуальні особливості кожної дитини. Для дітей, які напружені або схильні до перезбудження, рекомендується використовувати освітлення в синіх або зелених тонах, які мають заспокійливий і розслаблюючий ефект.

Для подальшої роботи над створенням алгоритму підбору колірної гамми освітлювальних дизайн-продуктів для дітей відповідно до їх призначення слід зосередити увагу на визначеннях вікової категорії дітей та функціональному призначенню кольорів. На підставі вищевикладеного авторами було розроблено рекомендації, які представлено в таблиці.

Таблиця 1.

Рекомендації щодо підбору колірної гами освітлювальних дизайн-продуктів для дітей

Вид активності дитини	Підтримуючі кольори	Вікова аудиторія
Рухова активність	Яскравий жовтий, помаранчевий, червоний	Немовлята, Дошкільнята, Молодші школярі, Підлітки
Відпочинок	Блакитний, бірюзовий	Немовлята, Дошкільнята, Молодші школярі, Підлітки
Заспокоєння	Зелений, блакитний	Дошкільнята, Молодші школярі, Підлітки
Процеси творчості, пізнання та мислення	Фіолетовий, рожевий	Молодші школярі, Підлітки
Підготовка до сну	Синій, Зелений	Немовлята, Дошкільнята, Молодші школярі
Навчання, яке потребує концентрації уваги	Зелений, жовтий	Молодші школярі, Підлітки

ВИСНОВОК

Аналіз існуючих досліджень дозволив зробити висновок, що якість і колір світла мають значний вплив на психофізіологічний стан дітей. Виявлено, що відповідні кольорові рішення можуть створити безпечне та комфортне середовище і сприяти здоров'ю та розвитку дітей. Впровадження науково обґрунтованого вибору кольору в дизайні освітлення може значно покращити якість життя молодих людей, сприяти їхньому здоровому розвитку та загальному благополуччю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Герасименко, К. В. Кольоротерапія як засіб корекції різних форм порушень. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огіюнка. Корекційна педагогіка і психологія*. Кам'янець-Подільський. 2014. №5. С. 20-28.
2. Кириченко Р. В., Кисорець І. В. Вплив кольору на емоційний стан дитини. *Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку*: збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, м. Переяслав, 20 грудня 2022 року. Вип. 83. Переяслав: Університет Григорія Сковороди в Переяславі, 2022. С. 82-85.
3. Смольникова Г. В. Особливості використання кольоро-терапії в роботі з дітьми дошкільного віку. *Вісник психології і педагогіки*. Зб. наук. праць. Київ: ІСПП НАПН України, 2020. Вип. 26. С. 129-133. URL: https://www.researchgate.net/publication/343443744_osoblivosti_vikoristanna_kolor_o-terapii_v_roboti_z_ditmi_doskilnogo_viku.
4. Зубкова О., Мельник М. Який колір заспокоює нервову систему? Information portal reporter.2024 URL: <https://reporter.zp.ua/yakyj-kolir-zaspokoyuye-nervovu-systemu.html>.
5. Прищенко С. В. Кольорознавство: навчальний посібник / за редакцією професора Є. А. Антоновича. К.: Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2009. 115 с.

OMELCHENKO H., MISHCHENKO E.

FEATURES OF SELECTING A COLOR PALETTE FOR LIGHTING WHEN CREATING CHILDREN'S LIGHTING DESIGN PRODUCTS

This article addresses the issue of selecting a psychocorrect color of light created by household lighting devices. Specifically, it focuses on the importance of creating a safe and comfortable environment that promotes the improvement of children's quality of life and health. Scientific works on the topic have been analyzed to determine the psychophysiological impact of colors on a child's body, as well as the main physiological and psychological needs of a child at different stages of their development. Recommendations are presented that will allow the creation of lighting design products according to the individual needs of the child, taking into account their age and type of activity, which is the result of the conducted scientific work.

Key words: design of lights, color solution, night lights, color psychology, interior, color trends.